

Uudet keinot metsä- ja vesialueiden kestävän virkistys- ja matkailukäytön kehittämiseksi ja turvaamiseksi –(VirKein) (VНК 2016-2017)

Liisa Tyrväinen (Luke)

liisa.tyrvaainen@luke.fi

VirKein -hankkeen taustaa

- Alueellisesti luontomatkailu merkittävä elinkeino.
- Luontomatkailun kehitystä hankala seurata (ei tilastoida elinkeinotoimintana).
- Kotimaan kysyntä tilastoitu väestöryhmittäin ja alueellisesti (Ulkoilutilastot 2000 ja 2010) .
- Virkistyskäytön ja luontomatkailun tulo- ja työllisyysvaikutuksia on selvitetty (Metsästä hyvinvointia –tutkimusohjelma Metla 2009-2014)
- Yrittäjyystutkimus ja liiketoiminnan tutkimus vähäistä

Taustaa

- Luontomatkailussa kasvumahdollisuuksia (Suomen matkailun kasvun ja uudistumisen tiekartta 2015–2025, TEM).
- Kehittämiskohteita: tuotteiden paketointi, kansallispuistojen hyödyntäminen ja markkinointi, matkailupalvelujen kestävyys, yrittäjien verkostoituminen ja viestintä.
- Metsämaiseman ja ulkoiluympäristön laadun turvaaminen matkailualueilla tärkeää (Metsähallitus/yksityismetsät).
- VirKein -hankkeessa tarkastellaan metsä- ja vesistömatkailua (ja virkistyskäyttöä).
- Kytkeä myös kulttuuriympäristöihin, jotka luonteva osa vetovoimaista matkailuympäristöä.

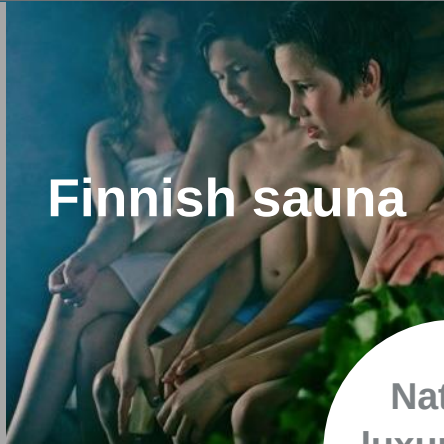
Suomen Hyvinvointimatkailun Visio

- Tehdä Suomesta kansainvälisesti tunnettu hyvinvointimatkailukohde, jossa palvelujen perustana ovat puhdas luonto, sauna, (luonnossa) liikkuminen ja terveellinen ruoka.

Thematic Focal Points of Well-being Tourism

- Finnish way of sauna bathing; habits and manners
- The comprehensive sauna experience (before and after)
- Sauna traditions
- Sauna and silence
- Special services: sauna yoga, peat sauna etc.
- Supplementary services (food, culture etc.)

Finnish sauna

Pure nature

- Exercise in the nature
- Pure water, air
- Well-being from the forest
- Silence
- Space
- Light, the polar night
- The seasons
- Safety

**Natural
luxury and
harmony**

- Traditional bonesetting
- Kajava treatment, a traditional Finnish massage
- Method Putkisto
- Finnish cosmetics brands and treatment products
- Finnish equipment

**Finnish
treatments**

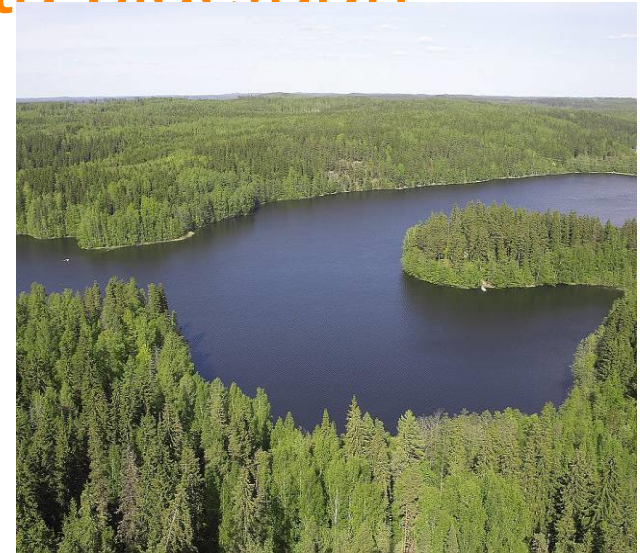

Food

- Healthy food
- Local food
- Organic food
- Special diets
- The gifts of Finnish nature (berries, herbs etc.)
- Gathering food in the nature and preparing it

Millaisista luontoympäristöistä nidetään?

- Maisema-arvostustutkimuksissa arvostetuimpia luontotyyppkejä vesistöt ja luonnonmukaiselta näyttävät metsäalueet (Tyrväinen ym. 2001, 2010, Silvennoinen ym. 2002, Karjalainen 2006).
- Uudistushakkuiden maisemamuutokset koetaan kielteiseksi.
- Metsien käsittelyn jälkiä ei toivota näkyvän
- Varttuneet, täysikasvuiset, järeät metsät
- Näkyvyys ja kulkukelpoisuus tärkeitä
- Maiseman vaihtelevuus arvostettua
- Turvallisuuden kokemus

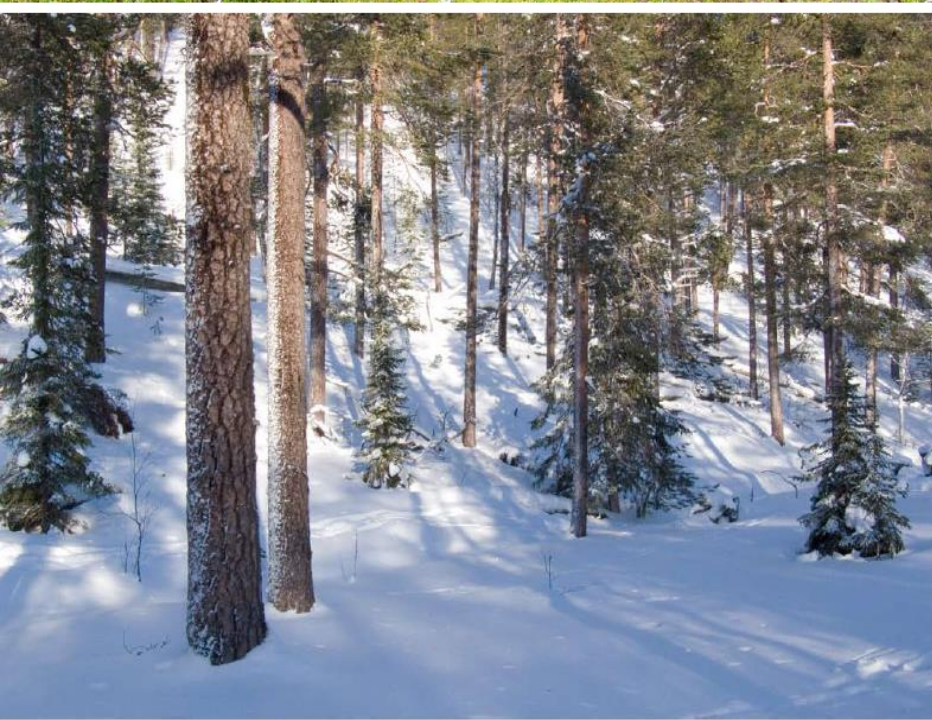

*How well do these
environments fit for your
outdoor recreation
needs and expectations
in Lapland?*

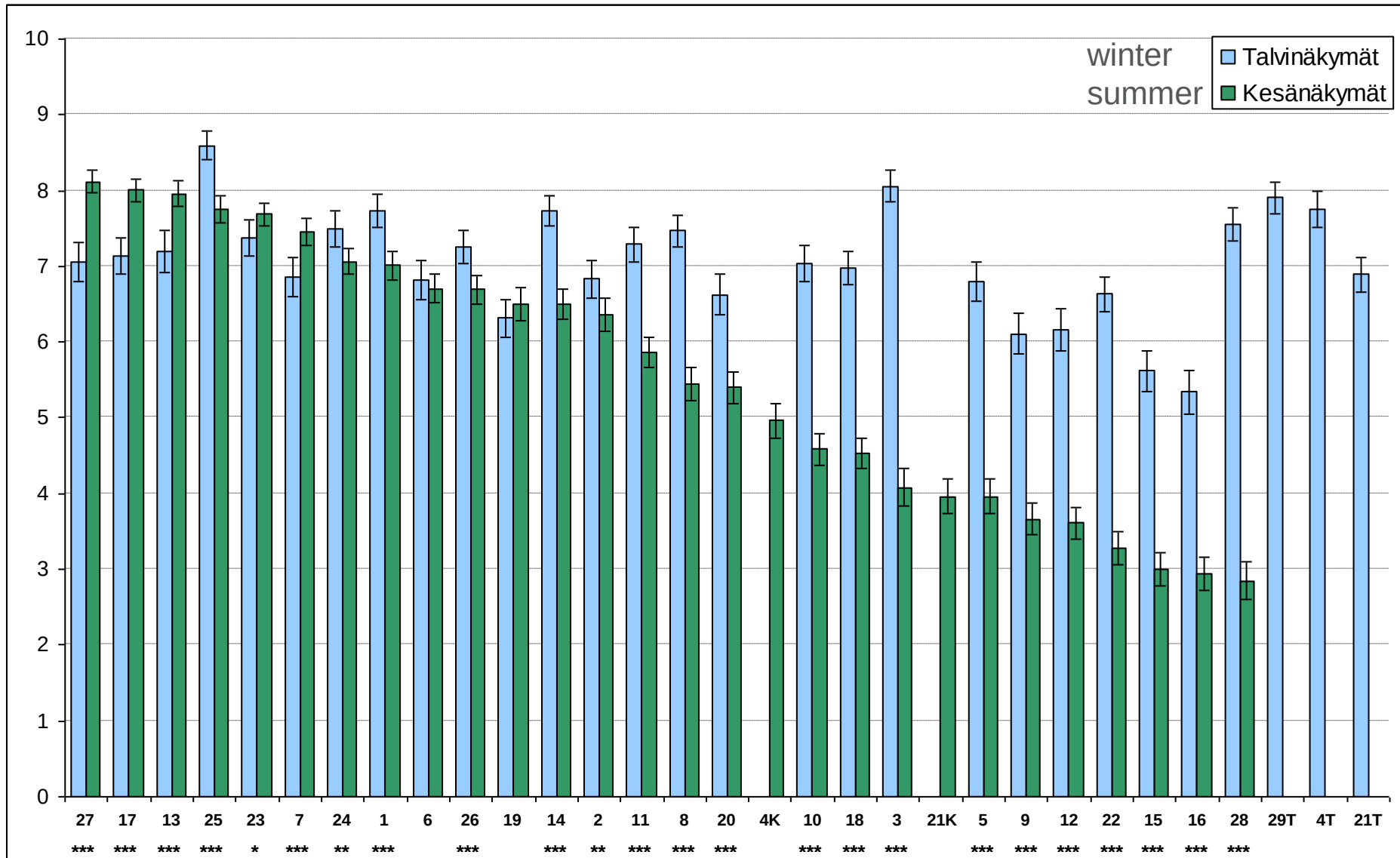

Kansainvälisten matkailijoiden arviot
Metsien käsittelyn maisemavaikutuksista

Over 750 foreign visitors participated
the survey 2009-2010 in North-Finland

Hakkuiden vaikutukset maisemaan ja virkistysympäristöön (kesä/talvi), Tyrväinen ym. 2010, 2016

Mean and 95 % confidence interval. Scale: 0 = not at all,..., 10 = perfectly. Statistical difference (t-test): $p < 0,05 = *$; $p < 0,01 = **$; $p < 0,001 = ***$

© Natural Resources Institute Finland

Uudet keinot metsä- ja vesialueiden kestävän virkistys- ja matkailukäytön kehittämiseksi ja turvaamiseksi –(VirKein) 2016-2017

- **(i) Metsien ja vesialueiden kestävän virkistys- ja matkailukäytön kehittäminen (Luke ja UEF)**
 - *selvitys virkistys- ja matkailupalveluiden nykytilasta, kasvupotentiaalista, kuluttajakäyttämisen muutoksista, matkailun liiketoimintamallit ja tilastointi.*
- **(ii) Ekosysteemipalvelujen uudet rahoitusmallit ja kannusteet (SYKE ja Luke).**
 - *Uudet rahoitusmallit ja kannustimet, joilla luonnon monimuotoisuutta ja ekosysteemipalveluja voidaan turvata metsä- ja vesialueilla.*
- Rahoitus Valtioneuvoston kanslia (TEM, YM, MMM)
- Aika: 1.5. 2016 - 31.12. 2017

Toteuttajat ja lähestymistavat

Projektiryhmä:

- **Luke:** Liisa Tyrväinen (koordin.) Tuija Sievänen, Seija Tuulentie, Päivi Eskelinen, Jani Pellikka, Eija Pouta, Teppo Hujala.
- **Matkailualan opetus- ja tutkimuslaitos (UEF):** Anja Tuohino (koordin.) Henna Konu, Juho Pesonen, Katja Pasanen.
- **SYKE:** Petteri Vihervaara (koordin.) Olli Ojala, Kaisu Aapala, Virpi Lehtovaara.

Lähestymistavat

- Yhteenveto tutkimustiedosta, Kyselyt, haastattelut, alueelliset työpajat sidosryhmille (yhdessä Metsähallituksen kanssa).

VirKein-hankkeen ohjausryhmä

- Nina Vesterinen, työ- ja elinkeinoministeriö, puheenjohtaja
- Hanna-Mari Kuhmonen, työ- ja elinkeinoministeriö
- Ossi Nurmi, tilastokeskus
- Katja Matveinen, maa- ja metsätalousministeriö
- Miliza Malmelin, ympäristöministeriö
- Tuija Mikkonen, ympäristöministeriö
- Mikko Kuusinen, ympäristöministeriö
- Liisa Kajala, Metsähallitus
- Kristiina Hietasaari, VisitFinland

Hankkeen työpaketit

- TP1 Virkistys- ja matkailupalvelujen hyvinvointivaikutukset, kasvunäkymät ja seuranta (Luke)
- TP2 Kestävät liiketoimintamallit, tuotteistaminen (ja kuluttaminen) (Luke/UEF)
- TP3 Kuluttajakäyttäytymisen kv- kysyntä ja sosiaalinen media (UEF)
- TP4 Uudenlaiset rahoitusmallit ja kannustimet (SYKE/Luke)
- TP5 Tapausesimerkit (SYKE/Luke).
- TP 6 Viestintä ja kehittämis ehdotukset (kaikki).

Työpaketti 1: Virkistys- ja matkailupalvelujen hyvinvointivaikutukset ja seuranta (Luke)

Tausta ja tavoitteet

- Virkistyskäytön kestävä kehityksen seurantojen kehittäminen
 - Luontomatkailun tilastojen kehittämistarpeet ja ehdotukset
 - Virkistyskäytön ja luontomatkailun hyvinvointi-, talous- ja työllisyysvaikutusten arviointi – katsaus ja tulevat tarpeet
 - Virkistyskäytön ja luontomatkailun ennakointi sekä virkistyskäytön ja luontomatkailun kasvupotentiaali; toimintamallit
-
- **Rajaus:** Hyvinvointivaikutukset terveystieteiden näkökulmasta rajattu pois.
 - Kyselyjen kohderyhmä julkinen sektori : ministeriöt, kuntien elinkeinoasiamiehet, ely-keskukset, ohjausryhmä

Työpaketti 2: Kestävät liiketoimintamallit, tuotteistaminen (UEF ja Luke)

Pääteemat:

- Luontomatkailun ympärivuotisuuden mahdollisuudet
- Kulttuuriympäristön merkitys virkistys- ja matkailupalveluille
- Kestävät matkailuvalinnat (kysyntä) ja matkailupalvelut
- Kestävät liiketoimintamallit

Vuorovaikutus:

- Verkkokysely yrittäjille selvitystyön pohjalta nousseiden kärkeemojen osalta
- Neljä työpajaa eri puolilla Suomea (Pohjois-Suomi, järvialue, pääkaupunkiseutu, saaristo)
- Kohderyhmät: yrittäjät, alueelliset matkailutoimijat ja muut sidosryhmät yli sektorirajojen.

TP 3: Kansainvälinen kysyntä ja sosiaalinen media (UEF)

- Tavoite:
 - Tarkastella kuluttajakäyttäytymisen muutosta, trendejä ja erityisesti luontomatkailuun liittyviä tarpeita ja kiinnostuksen kohteita potentiaalisimmilla kv-markkinoilla (Saksa, Venäjä, Kiina ja Japani).
 - Mahdollisuudet, heikkoudet, vahvuudet ja kehittämishaasteet luontomatkailuun liittyen.
 - Miten Suomen luonto ja virkistysmatkailu ilmenevät sosiaalisessa mediassa.
- Aineistot
 - Olemassa olevat kansalliset ja kansainväliset tutkimukset ja selvitykset
 - VisitFinlandin ja suomalaisten matkailun alueorganisaatioiden sekä merkittävimpien yritysten ja matkakohteiden sosiaalisen median kanavat.

Työpaketti 4: rahoitusmekanismit (SYKE ja Luke)

- Yhteenveto (TP 4) siitä, mitkä reunaehdot koskevat uusien rahoitusmallien ja kannustimien käyttöä Suomessa.
- Missä tilanteissa luonnon monimuotoisuutta ja ekosysteemipalveluja voidaan parhaiten turvata ja palauttaa uudenlaisia rahoitusmalleja tai kannusteita käyttäen.
 - Aiemmat hankkeet (SYKE esim. TEEB Suomi, TEEB Nordic ja Luke, NEWFOREX (New Ways to Value and Market Forest Externalities)
 - uudenlaiset rahoitusmallit (esim. ekologinen kompensatio, ekosysteemipalvelumaksut (PES-systeemit)
 - kannustimet (esim. mainehyöty, sertifikaatit, tiedottaminen)
 - käyttömahdollisuudet ja tapaukset, joihin voidaan soveltaa (vrt

Työpaketti 5: esimerkit

- Tapausesimerkit (**kolme tapausta**), joissa uudenlaisia rahoitusmalleja ja kannustimia voidaan käyttää luonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemipalvelujen turvaamiseksi sekä palauttamiseksi tai lisäämiseksi metsä- ja vesialueilla.
- Mahdollisia esimerkkejä:
 - 1) Virtavedet (veden laatu, kalasto, virkistyskäyttö) (SYKE)
 - Ekoenergia-yhteistyö
 - esim. Kaakkois-Suomi tai Mustionjoki
 - 2) Yksityismetsien matkailukäyttö (Luke)
 - Kuusamo-Kainuu
 - 3) Tarkastelu maisema-/valuma-alueitasolla
 - toteutettavuus, hyväksyttävyys (esim. habitat banking)
 - testattavaksi tulevissa hankkeissa

Esimerkki: Maisema- ja virkistysarvokauppa

- Tutkittu Ruka-Kuusamossa osana NEWFOREX-hanketta (2011-2015)
- Matkailija- ja maanomistajakyselyt, tuotantokustannusten laskenta
- Matkailijoiden ym. käyttäjien halukkuus maksaa maisema- ja virkistysarvojen parantumisesta
 - ympäristöverot tuttuja esim. Etelä-Euroopasta
- Maanomistajien halukkuus osallistua sopimukseen, hyväksyttävät korvaukset ja muut sopimusehdot
 - ajatus uusi, ei laajempaa kokemusta
- Toimintaa käynnistävä ja pyörittävä välittäjätaho
- Tarvittavat metsänkäsittelytavat ja kustannukset
 - maisemallisesti tärkeillä alueilla tapauskohtaisesti; vuorovaikutteinen suunnittelu
 - esim. päätehakkuun siirto (väljennys), poiminta- tai pienaukkohakkuut, maisemaharvennus, raivaus...

Teemaan liittyviä muita tutkimuksia

- BIOTOUR – from place-based natural resources to value added experiences: Tourism in the new bioeconomy (Norjan tiedeakatemia, koord. prof. Fredman, NMBU)
- PROVIDE (Providing smart delivery of public goods by EU Agriculture and Forestry, (Horisontti 2020, 2015-2019, koord. prof. Viaggi, UBologna)
- Towards a sustainable European forest based bioeconomy – assessment and the way forward (koordin. EFI, Winkel, 2016-2017).
- Tourism, Wellbeing and Ecosystem services (ToBeWell) COST IS 1204 (2011-2016) koordin, prof. Shaw, UExeter
- Vihreän ympäristön hyvinvointivaikutukset ja virkistyskäyttömahdollisuudet (2014- 2017, Koord. Tyrväinen).

Kiitos!

Liisa.tyrvainen@luke.fi